

فلسفه برای کودک یعنی چه؟/ لطفا فکر کردن و اندیشیدن را به کودکان بیاموزید نه حفظ کردن را

قرار است پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی با تربیت مربیان و معلمان آموزش و پرورش فلسفه برای کودکان را آموزش دهد تا در مدارس ما هم مانند کشورهای توسعه یافته شیوه نوین آموزش داده شود.

قرار است پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی با تربیت مربیان و معلمان آموزش و پرورش فلسفه برای کودکان را آموزش دهد تا در مدارس ما هم مانند کشورهای توسعه یافته شیوه نوین آموزش داده شود. **زهرا تالانی: امروز به مناسبت روز جهانی کودک، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی به معرفی گروه آموزشی فلسفه برای کودکان پرداخت. این گروه (فبک) به صورت رسمی در سال 1386 در پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی تاسیس شد و در سال 87 مجوز قطعی را از وزارت علوم تحقیقات و فناوری اخذ کرد.**

آشنایی با گروه فبک

هدف این گروه ارائه راه حلی مبنایی برای متحول ساختن نظام آموزشی کشور از حافظه مداری به تأمل مداری و بالابردن قدرت داوری، انتخاب و تصمیم گیری درست، ارائه برنامه ای برای آموزش تفکر و تعلیم مهارت‌های عمومی تحقیق در نظام آموزشی کشور، تدوین و ارائه الگویی قابل اجرا از برنامه فلسفه برای کودکان و نوجوانان در مدارس کشور، پیشبرد جامعه به سمت اخلاق مداری و تربیت شهروندانی فردگرا از طریق تحول در سیستم آموزشی کشور است. برای رسیده به این اهداف گروه تحقیقات تجربی و نظری خود را به صورت رسمی در زمینه های ترجمه و تدوین کتب فلسفه برای کودکان و بومی سازی آنها، تکنولوژی آموزشی فبک و مطابقت آن با فرهنگ ایرانی - اسلامی، پایه ریزی بنیادهای نظری برنامه فبک، ارتقای دانش و تجربه محققان و دانشجویان و علاقه مندان در جهت پیشبرد برنامه فبک در ایران آغاز کرد. دکتر غلامحسین خدردی مدیر گروه است و اعضای هیات علمی آن دکتر ملیحه راجی، دکتر سعید ناجی، دکتر مهنوش هدایتی و دکتر روح الله کریمی هستند. گروه فبک به لحاظ محتوا شامل بخش های بخش تفکر انتقادی، بخش داستان و ادبیات، بخش ترجمه، بخش روابط بین الملل، بخش روانشناسی و بخش تعلیم و تربیت است.

کاستی های تربیتی کودکی

دکتر غلامحسین خدردی مدیر گروه با بیان اینکه شعار روز جهانی کودک برای امسال "زنده باد کودکی، زنده باد زندگی" انتخاب شده است گفت: ما کودک را محور آموزش ها قرار دادیم چون معتقدیم که الان شیوه آموزش متفاوت است و باید تفکر محور باشد و این شیوه از کودکی آموزش داده شود. او با بیان اینکه تا کنون کارگاه های متعددی برای آموزش مربیان دایر شده افزود: روان شناسان معتقدند که ریشه بسیاری از مشکلات دوران بزرگسالی در کاستی های تربیتی دوران کودکی قرار دارد و بر خلاف باورهای رایج، کودکان و نوجوانان از ظرفیت های نظری بالایی برخوردارند به گونه ای که می توان آنان را مستعد پذیرش آموزش های معطوف به پرورش تفکر در سطوح نسبتا بالایی دانست. او گفت: به همین منظور ما از سال 86 در این زمینه فعالیت های خوبی را آغاز کردیم و به نتایج خوبی هم رسیده ایم.

نسخه ایرانی-اسلامی

در ادامه، دکتر سعید ناجی دبیر علمی و عضو کارگروه گفت: کودک نیاز به استقلال فکری دارد تا بتواند تصمیمات خود را مطرح کند و ما به عوان بزرگتر او نمی توانیم تمام نیاز های او را بشناسیم، بنابراین باید زمینه را برای سوال و پاسخ او فراهم کنیم. او ادامه داد: در شیوه فلسفه برای کودک، او به جمع فلاسفه وارد می شود تا تفکر کند و نیاز های خود را مطرح کند. در این شیوه هدف کمک به استقلال کودک است. این شیوه اکنون در دنیا آموزش داده می شود اما ما سعی کردیم نسخه ایرانی-اسلامی آن را بدون کنیم تا متناسب با فرهنگ خودمان باشد.

تربیت معلمان

همچنین مهنوش هدایتی از دیگر اعضای این کارگروه با بیان اینکه ما در این شیوه بیشتر تاکید بر آموزش مربیان در درجه اومل داریم گفت: ما معلم و مربیانی را تربیت می کنیم تا در کلاس درس به جای اینکه حافظه محور کار کنند، شیوه تامل را آموزش دهند. او با بیان اینکه اکنون در کلاس ششم و هفتم این شیوه در مدارس آموزش داده می شود گفت: در حالی آموزش و پرورش در نظام جدید آموزشی این شیوه را آموزش می دهد که مربیان و معلمان تخصص کافی ندارند و تنها در تابستان با یک دوره چند ساعته به آنها آموزش داده شده است. ما با آموزش و پرورش مکاتباتی انجام دادیم تا به تربیت معلمان بپردازیم. هدایتی ادامه داد: ما در این زمینه پایان نامه هایی را هم در دانشگاهها داریم تا مشخص شود چقدر مدارس ما ظرفیت اجرای فلسفه برای کودکان را دارد.

به گفته او در مدرسی که این شیوه آموزش داده می شود سبب شده تا موفقیت تحصیلی و اعتماد به نفس دانش آموزان بالا برود: این شیوه از دوران سه سالگی تا دبیرستان وجود دارد و با تغییر روند آموزش از حافظه محور به تفکر محور، دانش آموزان خود را عامل یادگیری می دانند.

هدایتی گفت: اکنون در این شیوه 4 مجله علمی در دنیا وجود دارد که یکی متعلق به این پژوهشگاه است و با نام تفکر و کودک مقاله هایی در این زمینه منتشر می شود تا آگاهی عمومی داده شود.

او در مورد تربیت مربیان گفت: ما از 3 سال پیش این کار را شروع کردیم و در دو شیوه مقدماتی و پیشرفته تا کنون هر سال 25 مربی را آموزش دادیم. ما هنوز در ابتدای راه هستیم و اگر بتوانیم معلمانی در این زمینه آموزش دهیم تا 5 سال آینده مدارس آمادگی اجرای این طرح را دارند.

در جدول زیر طرح های انجام شده در این زمینه آورده شده است:

نام طرح	مجری	خلاصه
ترجمه و بومی سازی داستان لیزا	سعید ناجی	کتاب داستان لیزا یکی از کتاب های اصلی برنامه درسی IAPC است که توسط متیو لیپمن بنیانگذار این برنامه نوشته شده است. این طرح به ترجمه و بومی سازی این داستان اختصاص داشته است
ترجمه کتاب هری	دانشور	کتاب هری یکی از کتاب های اصلی برنامه درسی IAPC است که توسط متیو لیپمن بنیانگذار این برنامه نوشته شده است. این طرح به ترجمه و بومی سازی این داستان اختصاص داشته است
بنیادهای روان شناسی رشد شناختی در برنامه فلسفه برای کودکان همراه با تالیف کتاب به کودکان اعتماد کنیم	مهرنوش هدایتی	این طرح مشتمل بر تالیف کتابی در همین زمینه بعنوان درسنامه ای برای فراگیران حوزه فلسفه برای کودکان می باشد. کتاب فوق دارای چندین فصل از جمله، فصلی مبتنی بر تعریف و تبیین روانشناسی رشد شناختی به همراه ارائه رویکردهای معتبر و متعدد در

در جدول، زب طرح ها، در دست اجرا آورده شده است:

نام طرح	مجری	خلاصه طرح
تهیه و تدوین مجموعه کتب آموزشی(درسنامه) جهت تربیت مربیان برنامه#171;فلسفه برای کودکان« در راستای اسناد بالا دستی(سند چشم انداز بیست ساله توسعه کشور، سند برنامه پنجم توسعه کشور، سند تحول بنیادین آموزش و پرورش و...)	روح الله کریمی	اساس این طرح در صدد تهیه و تدوین 12 جلد درسنامه در موضوعات اصلی فیک جهت دوره های تربیت مربی فیک توسط شاخص ترین اساتید فلسفه برای کودکان در ایران است که هر یک در زمینه تخصصی خود و با نظارت مجری طرح، کتابی را تألیف خواهد کرد این کتابها یکدست بوده و بر اساس الگو و چارچوبی که مجری معرفی نموده است و بر آن نظارت خواهد نمود تألیف خواهد شد. در پایان بعد از ویرایش فنی و ادبی و ویرایش علمی و محتوایی کتب، در دو بسته مقدماتی و پیشرفته(هر بسته شامل شش کتاب) به صورتی شکیل چاپ و منتشر شده و به بازار کتاب عرضه خواهد شد
تبیین و بررسی خاستگاههای تاریخی برنامه فلسفه برای کودکان	ملیحه راجی	وجه به پرورش تفکر انتقادی در کودکان و نوجوانان از راه تعامل و گفت-شنود در باب مسایل و موضوعات مختلفی که در جهان پیرامون آنان وجود دارد موضوع تازه ای نیست. نخستین بار محاورات سقراط و پس از آن افلاطون با افراد عادی و سوفیست ها بود که به چنین گفت-شنودهایی شکل بخشید. در سده بیستم در دهه 70 فریره مربی و فیلسوف مکتب انتقادی در حلقه های فرهنگی خود روش گفت-شنود انتقادی را به مثابه شیوه ای در جهت آگاهسازی انتقادی فراگیران بیسواد به کار می گرفت. شیوه گفت-شنود

<p>در تعلیم و تربیت انتقادی بعدها در عرصه آموزش و پرورش کودکان نیز به کار گرفته شد. مبنای معرفتی این شیوه بر این اساس قرار داشت که ساختار سنتی نظام تعلیم و تربیت که آموزگار در آن پرسش کننده و دانش آموز پاسخ دهنده است، باید دگرگون شود. رابطه بین این دو باید رابطه ای برابر، تعاملی و گفت- شنودانه باشد. هدف و قصد تعلیم و تربیت کمک به افراد برای کسب دانش مورد نیاز به منظور مشارکت در جامعه در مقام شهروندان مسئول می باشد. با توجه به استقبال جامعه آموزشی و آکادمیک ایران از موضوع فلسفه برای کودکان، این اقدامات کافی و منسجم به نظر نمی رسد. در این پژوهش سعی خواهد شد تا خاستگاه های تربیتی رویکرد فلسفه برای کودکان مطالعه و مورد نقد و بررسی قرار گیرد تا از یک سو به شکل گسترده و متأملانه تری مورد استفاده جامعه آموزشی ایران، اعم از مربیان و دست اندر کاران تا خانواده ها قرار گیرد، و از سوی دیگر پژوهش هایی از این دست رهگشای پژوهش های آتی قرار گیرد.</p>	
<p>برنامه فلسفه برای کودکان طی نیم قرن حضور در حوزه های یاددهی- یادگیری، جای خود را در بیش از یکصد کشور و از جمله کشور ایران باز نموده است. در ایران، با عنایت به اهمیت و جایگاه تفکر و تأمل از منظر مذهبی و پیشینه های ملی، استقبال از این برنامه که هدف اصلی و نهایی آن پرورش شهروندان خردورز و</p>	<p>مطالعه تطبیقی و ارائه طرح درس جهت دوره های تربیت مربی برنامه & # 171 ; فلسفه برای کودکان & raquo;</p> <p>مهرنوش هدایتی</p>

<p>اندیشمند می باشد، چشمگیر بوده و هست. این امر لزوم آماده سازی زیرساخت ها، بسترهای اجرایی، و ابزارهای عملیاتی را به ما گوشزد می کند. در این میان پرورش مربیان و معلمان بعنوان عناصر تسهیلگر و کلیدی در رشد و ارتقای اندیشه دانش آموزان، حائز اهمیت فراوانی است. طرح اخیر ضمن بررسی دوره های تربیت مربی در سایر کشورهای پیشرو در این زمینه، به بررسی نیازهای آموزشی معلمان ایران اسلامی برای کاردر این حوزه پرداخته و با ارائه یک برنامه درسی جامع برای دوره های تربیت مربی بومی، درسنامه مورد نیاز برای تامین پشتوانه های دانش و اطلاعاتی مربیان در حوزه دروس مختلف را نیز تدوین نموده و کارگاه های مقدماتی و پیشرفته ای بر اساس این طراحی نوین برگزار خواهد</p>	
<p>در این طرح کتابهای درسی برنامه فیک و ویژگی های آنها مورد بررسی قرار می گیرد. از آنجا که این کتابها عموماً داستانی هستند ویژگی های این نوع داستان ها و فرق آنها با سایر داستان های کودک و نیز فرق آنها با سایر داستان های فلسفی بررسی می شود. این طرح می تواند به نویسندگان داستان کودک کمک کند تا کتابهایی شامل داستان های کودک برای کلاس های فیک در دوره های مختلف درسی بنویسند. همچنین با روشن شدن ویژگی های این داستان ها مربیان برنامه فیک می توانند در انتخاب داستان</p>	<p>کتاب های درس برنامه فیک (فرم و محتوا)</p> <p>سعید ناجی</p>

های موجود از ادبیات
کودک ملاک های خوبی
برای انتخاب داشته باشند.

<p>این حوزه می باشد، در فصل بعد روانشناسی رشد شناختی با تکیه بر دیدگاه روانشناسان و فلاسفه اسلامی مطرح گردیده و به موضوع رشد تفکر و تعقل از دیدگاه اسلام پرداخته شده است. در فصل سوم به تفصیل رویکرد فلسفه برای کودکان و اصول و اهداف آن بیان شده و در فصل آخر چالش های پیش روی این برنامه خصوصاً در حیطه روانشناسی کودک با تکیه بر داده های فصول قبل و تحلیل مولف، پاسخ داده شده است</p>		
<p>این پروژه پژوهشی با هدف معرفی مؤسسات، ارگان ها و آموزشگاه های دولتی و غیردولتی فعال در زمینه فلسفه برای کودکان در دنیا و مقایسه آن با ایران؛ قصد دارد روش های متفاوت آموزش تفکر در جهان، ویژگی های بومی و جهانی این برنامه و دستاوردهای آنها را به پژوهشگران این زمینه بشناساند</p>	<p>فاطمه موسوی</p>	<p>مطالعه تطبیقی مؤسسات فعال در فلسفه برای کودکان در سراسر جهان</p>

<p>برای برخورداری از کتاب های داستان برای دوره ابتدایی و راهنمایی، این طرح به تالیف دو کتاب هر کدام با 10 داستان و 10 راهنما برای این دوره ها اختصاص یافته است. این داستانها بیشتر از داستان های کهن ایرانی گرفته شده است و بصورت داستان فبک بازنویسی شده است</p>	<p>سعید ناجی</p>	<p>طرح ترجمه ، اقتباس وبومی سازی و... و تالیف داستان هایی کوتاه برای برنامه فبک</p>
<p>آموزش اخلاقی به کودکان و نوجوانان در ایران همواره بر اساس کلیشه های raq&#171#& باید و u o ra&#171#& نباید و quو و دیکته کردن یکسری اصول و ارزش ها بوده است؛ بدون اینکه به کودک و نوجوان اجازه داده شود درباره چرایی آنها تأمل کنند. این الگوی پذیرش بی منطق و استدلال در بزرگسالی منجر به پذیرش الگوهای جدید مخرب می شود. در پژوهش و تدوین راهنمای آموزش اخلاقی به کودکان و نوجوانان پیش فرض این است که بحث و تأمل در فضای اعتماد متقابل، صمیمیت و انصاف در باب موضوعات اخلاقی، بیش از هر</p>	<p>روح الله کریمی</p>	<p>پژوهش و تدوین راهنمای آموزش اخلاقی برای کودکان و نوجوانان</p>

سیستم دیگری که
صرفاً بچه‌ها را با
ra&عدد;171#&
;quo آشنا می‌کند
و تأکید می‌کند که
& # 171 ; با ید
تکلیفشان را انجام
دهند»،
می‌تواند مسؤولیت
اخلاقی و هوش
اخلاقی کودکان را
پرورش دهد. در
این راهنما سعی
می‌شود با توجه
به فرهنگ غنی و
بومی ایرانی،
تمارین و طرح
بحثهایی پیشنهاد
شود که توجه و
علاقه دانش‌آموز
ایرانی را برانگیزد و
از دغدغه‌های
جامعه ما محسوب
شود. سوالاتی تهیه
و ارایه شود که
کودکان و نوجوانان
را در مورد مسایل
و مشکلات اخلاقی
اطراف خود به
تامل وادارد و شوق
آنها را برانگیزد که
حتی پس از ترک
کلاس به این
مسایل و راه‌حلی
برای آنها فکر کنند
و با مسوولیت و
تعهد اخلاقی بیش
از پیش آشنا
شوند. پژوهش و
تدوین راهنمایی
جامع برای آموزش
اخلاق به کودکان و
نوجوانان بر اساس
اصول برنامه‌فیک
با رویکرد بومی
متناسب با فرهنگ
و زبان فارسی به
امید ترویج اخلاق
و تفکر و تامل در
ضرورت امور

<p>اخلاقی و اخلاقی بودن در بین دانش آموزان ایرانی تا گامی باشد برای تهیه یک برنامه آموزشی جامع برای طرح فلسفه برای کودکان در ایران که خود در پی ترویج و گسترش تعلیم و تربیت تأملی به جای تعلیم و تربیت حافظه محور است</p>		
<p>این طرح با توجه به جایگاه و اهمیت رویکرد فرهنگی - تاریخی ویگوتسکی در نظام آموزش مشارکتی، و تاثیر آن بر شکل گیری جنبش فلسفه برای کودکان شکل گرفته است. بدلیل کمبود منابع در دسترس و کاربردی نبودن منابع ترجمه شده فعلی، این نظریه علی رغم نفوذ موثر و مثبت در ارتقای نظام فکری کودکان، در سیستم آموزشی کشور تا حدی محجور مانده است. در این طرح علاوه بر ترجمه کتاب " ناتاشا، گفتگوی مبتنی بر نظریه ویگوتسکی" و ترجمه و تفسیر کتاب " معرفی ویگوتسکی" ، به تالیف کتابی راهبردی در باب کاربست نظریه ویگوتسکی در نظام آموزش و</p>	<p>بررسی جایگاه دیدگاه یادگیری محور ویگوتسکی در مهنروش هدایتی</p>	<p>بررسی جایگاه دیدگاه یادگیری محور ویگوتسکی در مهنروش هدایتی</p>

مدارس منتج خواهد شد.		
<p>این طرح شامل 4 فصل به ترتیب زیر است:</p> <p>1- فصل اول : شامل اهم مطالب در ارتباط با رویکرد فلسفه برای کودکان؛ تاریخچه، ویژگی های برنامه فلسفه برای کودکان، اهداف غایی یا بنیادی این برنامه، برنامه درسی، روش شناسی، جمع بندی پایان فصل</p> <p>2- فصل دوم : بررسی خاصتهای تاریخی آموزش فلسفه برای کودکان، نقد و بررسی آرای اندیشمندان و فیلسوفان تأثیر گذار بر آرای لیپمن</p> <p>3- فصل سوم : حلقه کند و کاو و بررسی تاثیرات پراگماتیسم</p> <p>4- نقد و بررسی رویکرد آموزش فلسفه برای کودکان</p>	<p>ملاحظه راجی</p>	<p>نقد و بررسی مبانی نظری-تربیتی برنامه آموزش فلسفه برای کودکان</p>